

Z CIZÍCH REVUÍ.

a) *Revue française.*

Revue militaire générale.

Květen 1922.

Général d'Urbal: Les possibilités militaires actuelles de l'Allemagne. Dnešní vojenské možnosti německa. — Krátká úvaha o všech podnicích, jichž by Němci byli schopni v případě války s Francií, třebaže by se nemohli hned s počátku uchopiti iniciativy.

Lieut.-col. Revol: Tessé a-t-il trahi Louis XIV en 1707? Dokončení řešené otázky, zradil-li Tessé r. 1707 Ludvíka XIV.

Lucius: La refonte des règlements et notre doctrine de guerre. Pokračování. Přehled šesté periody týkající se velikých německých ofensiv na jaře r. 1918. Německá ofensivní doktrína. Vyhledávání překvapení. Rychlost a spolehlivost výkonu. Užití velikých jednotek. Užití různých zbraní.

Général Magnin: Nos colonies au secours de la France. Dokončení. Nezbytné zřízení námezdné armády doplňované domorodci. Domorodci v západní Evropě. Jejich charakteristické vlastnosti. Jich užití. Organizace. Doba činné služby. Období výcviku záloh. Mobilisace. Závěr.

Capt. de Gaulle: La défaite, question morale. Porážka otázkou mravní. Dokončení úvahy.

Bibliografie.

Revue d'Études Militaires.

Č. z 1. dubna 1922.

Les Résultats de la Conférence de Washington. Výsledky Washingtonské konference. Bibliografie. (Pokračování.)

Č. z 15. dubna 1922.

La Politique Extérieure de Louis XIV. (1661-1715). Zahraniční politika Ludvíka Čtrnáctého. (Pokračování.)

Č. z 1. května 1922.

La Révolution Française. Francouzská revoluce. Mění současných: Chateaubriand, Joseph de Maistre. Mění historiků liberálních až do r. 1870: Thiers, Mignet, Louis Blanc, Michelet, Tocqueville, Laufrey, Quinet. (Pokračování.)

Č. z 1. června 1922.

René Lanson: Les Théories de Keynes. — Keynesovy teorie. Evropa

před válkou. Politici původci míru Versailleského. Mír Versailleský jest nemorální, neproveditelný a nebezpečný. Odpomoc: reorganizace Německa, anulování dluhů nové hospodářské organizace Evropy.

Pierre Bruneau: La situation actuelle de la Chine. Dnešní situace Číny; hospodářská a finanční, vnitropolitická.

Revue de l'Aéronautique militaire.

Březen-duben 1922.

Cpt. Cannone: L'avion d'infanterie. Úvaha o letadle vykonávajícím pěchotě službu spojovací a tankům a pěchotě službu předzvědnou.

Mjr. Renaux: L'Aérostation d'observation dans l'Armée allemande. Vzduchoplavectvo pozorovací v německé armádě za války 1914—1918. Organizace. Oddělení polního vzduchoplavectva. Balonová rota. Pozorovatelé. Methoda. Materiál. Lanová. Telefon. Padák. Fotografický aparát. Ochrana balonů. Zásobování plynem. Užití balonu jako spojovadla s dělostřelectvem.

Cpt. Franck: Les liaisons par T. S. F. dans l'aviation militaire. Bezdrátová telegrafie jako spojovadlo ve vojenském letectví.

La Revue d'Infanterie.

Květen 1922.

Col. Dessoffy de Csernek: Quelques réflexions sur l'infanterie. Několik myšlenek o pěchotě. Autor obšírně zdůvodňuje svůj návrh na změnu výzbroje u pěchoty a dospívá k výsledku, že jest zapotřebí mohutné automatické pušky, jež by byly čtyři u čtyř. Ty by se opíraly o rotu smíšených kulometů pro prapor (dvě čtyř kulometů Hotchkissovy, jednu čet kulometů protiletadlových a jednu čet kulometů proti tankům) a o baterii šesti hmoždířů doprovázejících pěchotu, která by je obsluhovala. Pohón pokud možno mechanický. Voják budiž opatřen dobrou střelnou zbraní na krátkou distanci a vhodnou sečnou nebo bodnou zbraní pro boj muže proti muži.

Cpt. Baron: Les tendances allemandes actuelles en matière de tactique d'infanterie. Dnešní německý směr v taktice pěchoty. Autor analyzuje na základě německé literatury vojenské, jež vyšla po r. 1918, německé tendence

v taktice pěchoty v moderním boji a uvažuje: bojové prostředky, rozdělení prostředků pro boj zblízka a pro boj na dálku, služba dorozumivací, vlastnosti a užívání zbraní, těžké a lehké kulometry, pušku, bodák a granát, automatickou pistoli.

Col. Chédeville: **Étude sur l'emploi des chars de combat.** Studie o používání útočných vozů. (Pokračování.) Prapor vozů orgánem pěší divise. Zálohy vozů. Podmínky užití vozů podle rázu předurčeného útoku. Velké jednotky útočných vozů: pluk, brigáda.

Chef de bataillon Sonnerat: **Les armes portatives individuelles et collectives et leurs munitions pendant la guerre 1914—1918.** Ruční zbraně pro jednotlivce i pro větší jednotky a jejich munice za války 1914—1918. Postupný vývoj organizace a výbroje pěchoty a jezdeckta za války. Zásobení ručními zbraněmi a municí za mobilizace. Výroba.

Cpt. de Fressange et de Nathan: **L'avion d'accompagnement d'infanterie.** Letadlo doprovázející pěchotu. Podle názoru autora jest jeho úlohou prozkoumání terén, hlavně bojové pásmo, před vlastním operujícím vojskem a podávání o něm zprávy.

Col. Rouet: **La conduite des opérations militaires au Maroc.** Vedení vojenských operací v Maroku. Skupina hybná. Její organizace a taktika. Její složení. Velitel a jeho štáb. Pěchota. Jezdeckto. Dělostřelectvo. Ženíjní sbor. Vozatajstvo. Letectvo. Děla automobilová. Tanky. Služby: dopravnictví, zásobování střelivem, služba zdravotní, intendance, služba poštovní, zvěrolékařská, remontní, bezpečnostní. Hudba.

Vojenské zprávy z ciziny.

Červen 1922.

Col. Henry: **L'infanterie et le feu.** Pěchota a palba. Úvaha o důležitosti palby disciplinované s příklady. Boj před Maisons-de-Champagne dne 22. června 1916. (Pokračování.)

Cpt. Baron: **Les tendances allemandes actuelles en matière de tactique d'infanterie.** Dnešní německý směr v taktice pěchoty. (Pokračování.) Tvářnost boje pěchoty. Přibližování až na zteč. Vniknutí do nepřátelské posice. Průryv do celé hloubky. Boj uvnitř posice. Závěr.

Col. Chédeville: **Étude sur l'emploi des chars de combat.** Studie o používání tanků. (Pokračování.) Strategické transporty vozových jednotek. Jejich transporty taktické. Ochrana útočné vozby proti nepřátelské proti-

tankové úbraně. Výjimky. Tanky v obraně. Povinnosti velitelů vozových jednotek.

Chef de bataillon Sonnerat: **Les armes portatives...** (Pokračování.) Automatické pušky. Lehký kulomet. Kulometry těžké. Automatické pistole a revolvery.

Méd. Borgey: **Conception moderne de l'éducation physique.** Moderní nazírání na tělesnou výchovu. — Poctivý vychovatel musí nezbytně znati fyziologii lidského těla. Každé cvičení dlužno podrobiti vědecké kontrole. Věda pokusná nedává vždy za pravdu zkušenosti, která až dosud byla základem tělesné výchovy. Jest nezbytné, abychom znali tajemství lidského mechanismu. Jen poznatky fyziologické povedou tělesnou výchovu po správné cestě. Detaily zdánlivě neplatné mohou mít velikou praktickou důležitost.

Col. Andréa: **La vie militaire au Levant.** Vojenský život v Malé Asii. Zkušenosti jednoho roku (od března 1920 do března 1921) o životě v severní Syrii a Mesopotamii.

Au Maroc. Du programme d'action de 1914 à celui de 1922. Program operací v Maroku od r. 1914 do r. 1922. Situace v červenci 1914. Vývoj pacifikace od r. 1914 do r. 1922. Tažení r. 1921. Situace na počátku r. 1922. Program operací pro r. 1922.

Vojenské zprávy z ciziny.

Revue de Cavalerie.

Květen-červen 1922.

Gen. Lagarenne: **La cavalerie et la préparation militaire.** Jezdeckto a příprava vojenská. Návrhy, jak pomocí nedostatečně připravené při 18měsíční službě vojenské.

Gen. Blacque-Belair: **Sur les bords du Rhin.** Na březích Rýna. Závody Wiesbadenské. Zpráva o jezdeckém sportu rýnské armády r. 1921.

Cpt. Brown de Colstonn: **Les tendances actuelles du commandement allemand en matière de cavalerie.** Nynější německé směry v jezdecktvu. Organizace jezdeckých jednotek. Úkoly jezdeckta. Taktické způsoby.

Cmdt. de Cossé-Brissac: **La division provisoire de cuirassiers à pied au combat du moulin de Laffaux.** Prozatímní divise pěších kyrysníků v boji o mlýn Laffauxský dne 5. a 6. května 1917. Vyličení příprav, úkolu a průběhu boje v zmíněných dnech.

Faits d'autos-mitrailleuses de cavalerie. Vyličení válečných činů jezdeckých kulometníků automobilových.

Cmdt. Privat: **Les remontes et les haras marocains.** Služba remontní a pěstování hřebců v Maroku.

Cmdt. Malleissye-Melun: **Le règlement de cavalerie anglais.** Služební předpisy anglického jezdeckva r. 1920—21.

Bibliografie. — Část oficielní.

Revue d'Artillerie.

Květen 1922.

Doucet: **Séances de tir en chambre.** Střelecká cvičení ve světnici.

Roquerol: **Quelques faits d'artillerie.** Několik dělostřeleckých případů z r. 1914 na frontě lesa Apremontského před Saint-Mihielem.

Cambuzat: **Le matériel d'artillerie et son emploi.** Dělostřelecký materiál a jeho užití. (Dokončení.) Přesnost. Pohyblivost materiálu. Zásobování střelivem. Trvanlivost materiálu.

Mortureux: **Considérations sur l'artillerie de montagne.** Několik úvah o dělostřelctvu horském. Hlavní problémy střelecké v horách. Přesnost. Síla. Střelba velmi strmá.

Richomme: **Enseignement du tir de 75 dans l'artillerie.** Vyučování ve střelbě s dělem 75 mm. Jsou dnes dva směry. Jedni vyučují přímým pozorováním po minimální průpravě, používajíce všech nástrojů hlavně na základě zkušenosti. Druzí připravují tiše na základě vědy a nejdokonalejších nástrojů, jež máme dnes k dispozici.

Emploi de l'artillerie en Allemagne. Kterak se používá dělostřelctva v Německu dle služebního předpisu ze dne 1. září 1921.

Revue du Génie militaire.

Květen-červen 1922.

Mjr. Barré: **Étude sur le principe de relativé.** Studie o principu relativity. — Před pokusem Michelsonovým. Pokus Michelsonův. Transformace Fitzgeraldova a Lorentzova. Její kritika. Galilei a mechanika klassická. Zkoumání absolutního pohybu. Princip relativity omezené. Kritický nástin o pojmech času a prostoru. Rychlost světla. Kinematika relativistická. Pokus Fi-

zeauův. Čtyřrozměrný svět Minkowského. Výklad některých úkazů optických teorií relativity. Poznámka o užití zákonů mechaniky Newtonovy. (Pokračování.)

Cpt. Jaubert: **Le service télégraphique aux armées pendant la guerre.** Telegrafní služba u armád za války v letech 1916 a 1917. Materiál a jeho užití a doplňování. Organizace. Rok 1918. Po příměří.

Lieut. Crouzet: **Prám ze šesti člunů, jež zkonstruoval 31. ženijní prapor v Maroku.**

Le pont de bateaux sur le Rhin. Člunový most na Rýně mezi Windem a Karlsruhe.

Revue militaire française.

Cerven 1922.

Général Buat: **Les campagnes d'Hindenburg-Ludendorff sur le front oriental.** Dokončení. Tažení úbranné r. 1916. Brusilovova ofensiva dne 4. června 1916.

Général Pénelon: **Les communications et les destructions aux armées.** Dokončení. Ničení silnic a železnic. Ničení krajín průmyslových.

Toubert: **Réflexions sur le service de santé.** Několik myšlenek o zdravotní službě ve válkách někdejších, nyníšších a budoucích. Dokončení. Odsunování raněných (třetí úhel). Zotavení (čtvrtý úhel). Závěr.

Le Hénaff: **Les chemins de fer et le choix des zones les plus favorables à l'offensive.** Železnice a volba nejprůzračnějších prostorů pro ofensivu. Železnice jest základem každého manévru ofensivního a defensivního. Ofensiva champagneská r. 1918. Ofensiva na Sommě v červenci 1916. Ofensiva na Aisně. Německý útok na Verdun. Německá ofensiva v březnu 1918. Německá ofensiva na Chemin des Dames v květnu 1918.

Cpt. Morel: **Mongolské výpravy ve XIII. stol.**

Cmdt. Prioux: **Jezdeckvo v defenzivě.** (Dokončení.) Wf.

LITERÁRNÍ PŘEHLED.

Literatura česká.

Josef Logaj: **Československé legie v Italii (1915—1918).** (II. opravené a rozšířené vydání. Knihovna „Památ-níku odboje“ č. 19, v Praze 1922, str.

148, za 22 Kč.) — První vydání této knihy vyšlo r. 1920. Druhé vydání jest rozšířeno o nové dokumenty a přidán k němu samostatný oddíl o vojenské

akci, čímž vyličení naší zahraniční revoluce v Itálii získalo. Autor nečiní nárok na úplnost; to bude úlohou povolaných historiků a vojenských odborníků. Podává jen bezprostřední dojmy a osobní zážitky s pietou, jaké zasluhuji italsí legionáři, krácející za příkazem lidské cti, jež jim kázala postaviti se nezištně a solidárně proti každému duchovému i fyzickému násilí. Italsí legionáři dovedli splniti do puntiku přísahu, že povedou „svou při s Habsburky, typem to násilí a nemravnosti, až k šibenicím“.

Český národ neměl před válkou s Itálií význačných styků kulturních, ani politických. Italové mají informace jen z německých zpráv. Znalost české kultury a historie jest v Itálii minimální. Za války, když tam vznikla naše revoluční činnost, setkala se s překážkami právě pro tuto neinformovanost se strany italské. K tomu přistoupilo ještě nepřátelství sociální demokracie italské, která v československých legiích spatřovala posilu militarismu a imperialismu. Podobně Vatikán hnul více k Habsburkům a Čechy znal z historie jako plémě kacířské a nepoddané. I když přeložena byla Benešova brožura o zničení Rakouska do italského, nevěřili Italové. Zbytečná horlivost některých českých austrofilských důstojníků a udatnost českých pluků v italské frontě rozněžovaly u Italů nedůvěru.

Česká kancelář v Římě byla neustále pod policejním dozorem. Poměry se poněkud zlepšily příchodem Benešovým r. 1917. Bylo dovoleno koncentrovati Čechoslováky v určitých zajateckých táborech. Někteří Čechoslováci sice za plat Italům sloužili, těch však nebylo ani sto, a do legií později přijati nebyli.

Po italské porážce na podzim r. 1917 italská veřejnost sympaticky přijala akt piety k padlým italským vojínům a obětem rakouského teroru se strany Čechoslováků, ale ledy nebyly prolomeny ani po rozhodnutí Poincaréově, jenž v prosinci r. 1917 dovolil zvláštním dekretem založiti československou armádu ve Francii.

Italové chtěli sice užiti Čechoslováků jako pracovních oddílů, ale uznati je za rovnocenné vojenské a politické spojení se zdráhali. Tento požadavek byl parlamentem italským zamítnut v lednu r. 1918.

Teprve Štefánik na jaře roku 1918 docílil toho, že Italie svolila k zřízení čs. legií. Na první raz přihlásilo se 10.000 mužů a po krátkém výcviku již v červnu r. 1918 šlo se do pole. Duch legionářů byl výborný. Šli, majíce před očima jediný cíl. osvobo-

diti trpící národ, vybojovati si vlastní stát. Vojenský systém založen byl na principu demokracie, tak, jak to vyjádřil Masaryk 20. října 1917 v Kyjevě: „Demokracie znamená především pořádek a práci, bez práce není demokracie; demokracie znamená napětí všech pozitivních sil.“

Zhroucením Rakouska byla pak úloha italských legií dokonána.

Italské legie, zdá se, vyrůstaly z poměrů nejnepríznivějších a proto se objevily na scéně nejpozději. Revoluce československá v Rusku byla podporována naturalisovanými Čechy, ve Francii stála pod přímou záštitou vedoucích hlav, kdežto v Itálii vznikala jen z půdy zajateckých táborů. Dobrovolnické hnutí, jemuž věnována v knize kapitola zvláštní, vyvíjelo se zcela samostatně vedle hnutí politického. Jeho organizační vybudovali prostí vojín a z dobrovolců vyšel také autor knihy. V důstojnických táborech se propagandě revoluce dařilo špatně. Jednotlivců, kteří hned na počátku a neohroženě se připojili, bylo v celku velmi málo.

Kapitola o vojenských akcích jest nová a líčí hlavně účast československých legií v bitvě na Piavě v červnu 1918 a v bojích na Doss' Altu v září 1918, které přispěly k utužení styků česko-italských; vojenské kruhy italské dovedly také hrdinnost československých legií veřejně oceniti. Vrchní italské velitelství po bitvách na Piavě prohlásilo: „Oddíly československé daly hrdinně první daň krve pro vítězství šlechtetných zásad svobody a samostatnosti, za něž bojují po našem boku.“ — A ministr Bissolati: „Viděl jsem je u San Donà, kde se zpěvem na rtech bily se jako lvové a svým chováním povzbuzovali naše vojáky.“ Velitel III. italského armádního sboru po dobytí Monte Val Bella dne 29. června 1918: „Prvního Čechoslováka, kterého potkám, zlíbám veřejně!“

Výzvědné, bitevní a propagační činnosti 39. pluku věnoval autor kapitolku zvláštní, na konec pak připojil seznam padlých, popravených od Rakusanů, zemřelých následkem ran, válečných útrap a nemocí.

Revoluční náš odboj v Itálii, jenž má v Logajovi zatím jediného svého historika, vyličen je v knize upřímně. Autor prožíval jej osobně, ale žil jej také celým svým srdcem. A poslušen jeho hlasu, nalezl také správný výraz i správnou formu. Některé ze stránek jsou nejkrásnějšími dokumenty našeho zahraničního odboje a doporučuji je všem, zvláště však těm, kdož trpí zachvaty neoprávněné skepse.

Josefa Severýnová: **Kateřina Breškovská, babuška ruské revoluce.** V Praze 1922. Za 5 Kč. — Zajímalavě vyličení života ženy, jež všechny své snahy postavila do služeb ruského lidu a své síly zasvětila boji za svobodu a proti carské hrůzovládě. Breškovská měla život velice trpký. Pro své revoluční smýšlení byla několikrátě vypořádána carskou vládou na Sibiř, naposledy dokonce až do pouští na činských hranicích, a to doživotně. Teprve březnová revoluce r. 1917 ji osvobodila a Breškovská vrátila se, oslavována národem, do Ruska. Netrvalo však dlouho a musila přehnouti před bolševiky do Ameriky, odkudž se odebrala do Evropy, navštívil ji mnohé státy. Někdy čas žila také u nás v Podkarpatské Rusi, věnuje se zde hlavně péči o mládež. Kniha zpracována jest na základě anglických pramenů a podle vlastního vypravování starické ruské revoluční nářky, jež dnes žije v Praze.

Příručka čs. legionáře. Roč. II. Redaktoři Boh. Příkryl a dr. Frant. Šifter. V Praze 1922, str. 450, za 26.10 Kč. Příručky, jejíž loňský první ročník přijat byl legionářskou veřejností příznivě, vychází letos ročník druhý. Obsahuje statistická data o CSR, přehled vlády a ústředních úřadů, poplatky poštovní a kolkovné, všeobecně důležité zákony, nařízení a výnosy vztahující se na legionáře, státní a veřejné zaměstnání, zemědělství, živnostníky, vojáky, staf o družstevnictví, přehled a adresář legionářských institucí, družstev, organizací a časopisů, seznam publikací o zahraniční revoluci, historický kalendář československého odboje a celou řadu drobných zpráv a pokynů důležitých pro legionáře.

Příručka nevychází k novému roku, poněvadž většina zákonných ustanovení nabyla definitivní formy teprve po Novém roce a v jarním zasedání sněmovním. Příště hodlá redakce upustiti od této formy a nahraditi ji jednak kapsným kalendářem, jenž by vycházel vždy koncem roku a knihovničkou, jež by jednotlivé důležité zákony přinášela ihned po jejich vydání.

Druhý ročník Příručky je vydán úhledně, uspořádan přehledně a jest nepostradatelný nejen legionářům, ale vůbec všem, kdož se s nimi jakkoli stýkají.

Kpt. Ant. Opravil: **Ukázky nejčastějších prohřešků, hlavně germanismů, ve vojenské úřední češtině.** Knihovna Důstojnických Listů, č. 1., roč. 1922. V Praze 1922, za 4 Kč. Malá knížka, které bylo u nás již svrchovaně zapotřebí, poněvadž jsme si navykli, jak praví autor, mysliti sice českými slovy,

ale německými představami a obrazy, nasbíranými za německého úřadování před prohlášením samostatnosti, a přirodivati německé pojmy, obraty, rčení a vazby českými slovy. Ukázky prohřešků sestaveny jsou abecedně. Hesla byla by však zasloužila tučných písmen, poněvadž takto jest materiál poněkud nepřehledný a nesnadno se v něm hledá. Všem důstojníkům i poddůstojníkům doporučuji, aby knížku bedlivě a důkladně prostudovali. Wf.

Dr. Fr. Novotný: **Propaganda.** Dokumenty o zkáze ruské fronty v r. 1917. „Český Čtenář“, sv. 1.—2. V Praze 1922, str. 224, za 11 Kč. — Autoru tohoto zajímavého spisku dostalo se do rukou asi 200 listin, většinou rozkazů rakousko-uherských a německých, letáků a soukromých listin, jež zachránil p. Emanuel Hercík z Komárova, přidělený jako rakousko-uherský jednorokní dobrovolník ke „zpravodajské hlídce“ na ruské frontě r. 1917. Účelem těchto zpravodajských hlídek byla propaganda. Co byla tato propaganda? Odporná, nízká a rafinovaná zbraň centrálních mocností proti dušičin prostých a důvěřivých ruských vojáků, nakloněných k míru, nemilujících války a hloupě věřících rakouskému a německému podvodu. Byl to cynismus, který se neštítel znesvětit lidem nejceněnější city lidského srdce, city lásky a bratrství. Letáky, noviny, důvěrné dopisy, přátelské rozhovory s hlídkami a sbíratelství, to byly prostředky, jimiž se mělo dosíci zkázy ruské fronty. Jednu věc ovšem sluší podotknouti. Zdravou armádu nelze tímto jedem otrávit. A ujímala-li se propaganda v řadách ruských vojáků, bylo to jen proto, že tělo její bylo již zeslabeno nákazou vnitřní. Vzpomínám si, že již o velikonočních r. 1916, tedy v době, kdy ještě o rakouské propagandě nemůže býti řeči, sbíratelství se Rusové s našimi vojáky. Toto sbíratelství vyšlo zcela jen z ruských řad. Bylo to r. 1916 na Bilou sobotu ráno v useku burganovském na Strypě, kdy celé řetězy ruských vojáků, mávajících šátky nad svými hlavami, blížily se k zákopům 88. pěšího pluku (berounského), vyzývající naše vojáky, aby nestříleli, že chtějí mír. Došlo ke vzájemnému dorozumění, proti němuž byli důstojníci bezmocní a jež trvalo až do poledne prostředního svátku. O Boží hod tančily naši a ruští vojáci za zvuků harmoniky na palouku mezi zákopy. Toto sbíratelství bylo asi s ruské strany připraveno, poněvadž se dalo též na místech jiných, nebylo ovšem všude stejně zdvořile přijato. A dělo se asi s vědomím nejbližších představených. S tím by souhlasilo Leuchtenbergovo

vyištění „rozvratu ruské armády z r. 1917“, uveřejněné v „Revue de Paris“ (č. z 15. června 1921), podle něhož přišlo prý do ruské armády r. 1916 mnoho mladých důstojníků, kteří úmyslně podbívaly kázeň ve vojsku. Kdo tyto mladé poručíky inspiroval a vedl, jest ovšem věc jiná. Jedno však jest jisté, že rakouská a německá propaganda sama o sobě by byla ruskou frontu nerozvrátila. Wf.

„Vysoké Tatry“, speciální mapa, vydal Čes. vojenský zeměpisný ústav. Objednávky knihk. Fr. Rivnáč, Praha II., Příkopy 24. Cena 6 Kč. Velikost 50/30 cm. —

V řadě publikací, které Čsl. vojenský zeměpisný ústav vydal za krátkou dobu svého trvání, zaujímá čestné místo nejnovější jeho mapa „Vysokých Tater“ v měřítku 1:75.000. Jest zde načrtnut jeden z nejkrásnějších koutů naší vlasti; provedení jest vzorné; různobarevné vypravení mapy činí ji přehlednou a zvyšuje možnost lehké četby. Mapa podává obraz Tater od údolí Černého Dunajce (hraniční bod Δ 2250 Bystrá) až po Tatranskou kotlinu na severu a

od osady Hyby až po osadu Poznaň na jihu. Středem mapy je Štrbské Pleso. Mapa je provedena v pěti barvách, a to: nárys černě, terén a vrstevnice hnědě (ve dvou odstínech), vodstvo modře, lesy zeleně. — Československé názvosloví je tak přehledné a úpravně tisknuté, že má i laik možnost snadné orientace. Mapa vykazuje všechny topografické doplňky až do 13. září 1921. —

Je samozřejmo, že při vypracování této mapy nejvíce potíží způsobila volba správných a původních místních názvů. Názory o správnosti toho či onoho pojmenování rozcházely se mnohdy značnou měrou. Úřední publikace přizpůsobovaly se názorům z němčiny; původní pojmenování, které bylo čisté slovenské, bylo i maďarskými a polskými vlivy úplně zkomoleny. Práce tato jest daleko není ukončena. Důstojnictvu ubytovanému v krajinách, jež mapa naznačuje, naskytá se zde vhodná příležitost, aby věnovalo této otázce zvýšený zájem. Tuto krásnou publikaci, jež je chloubou výkonnosti našeho zeměpisného ústavu, doporučujeme všem příslušníkům armády. Pz.

Cizí literatura vojenská.

a) Francouzská.

Plukovník Rozet:

Brigáda v boji.

V nedávno vyšlé knize „Brigáda v boji“ načrtává gen. Cordonnier*) obraz 87. franc. pěší brigády a sleduje ji v různých situacích pohnuté doby v měsících červenci—srpnu 1914.

Kniha zaslouží zvláštní pozornosti, poněvadž je psána se snahou zachytiti skutečnou pravdu a v této své snaze velmi jasně vystihuje, kterak různé vlivy a události, jako prostředí, výchova, doktríny, politické boje, výzbroj, mobilisace, obrana, útok, strategický ústup atd. působily na bojovníky.

Studii možno rozdělit na 5 částí.

V první části, vlastně úvodu, poukazuje gen. Cordonnier na účel své knihy. Nechce psáti válečné historie, k tomu ještě není vhodná doba. Rovněž se ne snaží zařaditi události do celkového rámce, neboť, jak praví, „zařaditi bojovníka do harmonického rámce tak, jak jej určí dějiny, znamená nepodati toto drama: tak, jak bylo skutečně prožito“. Vyhýbaje se kritice, snažil se vždy hned po bitvě s čerstvými vzpomínkami, jež čas-dosud nepokřivil, vyprávěti o zažitých dojmech tak, „jak je oči viděly a srdce vnímala“.

*) Generál Cordonnier: Une brigade au feu. H. Ch. Lavauzelle, Paříž 1922.

Proto také „vypravování dějů, jež brigáda zažila, ukáže jen velmi malé věci, ale zato věci prožité. Setkáme se tam s nesprávnými názory, s nedostatkem všeobecné orientace, vyplývaným úsilím, klamnými iluzemi a neoprávněnými nadějemi; leč francouzští vojaři žili s takovými názory, mnozí pro ně zemřeli a dali jim posvěcení. Kdyby budoucí čtenář jednou neměl takových zpráv, zbyla by mu z naší velké války jen podívaná na skvělé a přesné vedení velké francouzské armády a nepozoroval by práce malých lidí, kteří ve svém zastrčeném koutku a se svými iluzemi přispěli k vybudování tohoto našeho památníku slávy“.

Vypravování, jež nám ukáže vojáka při práci, důstojníka na bojišti a vyličí dojmy obou, umožní nám, abychom dovedli pochopiti tyto minulé dny.

Ve druhé části zaznamenává generál Cordonnier složení 87. brigády, její výcvik a úlohu, k níž byla povolána v případě francouzsko-německé války.

87. brigáda, s níž se v srpnu setkáme v boji, byla utvořena 1. října 1913, po schválení zákona o tříleté službě, rodila se, tvořila a rostla v Steney, Longuyon, Longwy, v pohraničních posádkách lotrinských, lucemburských a belgických. Její úlohou bylo krýti otvor u Steney.

Autor ukazuje zejména všechny potíže organizační a výcvikové, s nimiž brigáda v tomto období bojovala, aby mohla splnit svoje určení. Dlouhé debaty o tříleté službě, zasahování vojska ve stávkách, vyhraněný pacifismus, to vše působilo nepříznivě na válečného ducha, ukořistilo disciplínu, znesnadnilo úlohu důstojníkovi a snížilo hodnotu důstojnického a poddůstojnického sboru.

Dovozuje konečně, jak blízkost hranic, jež stávena mužstvu před oči skutečností, jež přinese zítřek, svým blahodárným vlivem dovedla neutralisovat tyto omyly. V dalším podává nám generál Cordonnier obraz intenzivní práce vykonané důstojnickým a poddůstojnickým sborem ve snaze, aby vojsko bylo jednou schopno poslání, k němuž bylo určeno.

„Jaký bude útok Němců? Bude nadále frontální nebo obchvatný? Bude 87. brigáda povolána čelit na východ, na sever nebo na severovýchod? To nemohl nikdo předvídati. Bylo třeba pamatovati na různá řešení a jmenovitě na přechod od jednoho ke druhému. Měli jsme tedy rozsáhlé pole ke studiu, studovali jsme obšírný terén, názory se vyvíjely a byly každého dne připravenější k úloze, jež na nás čekala“.

Ve třetí části líčí gen. Cordonnier 87. brigádu v době operací ostrážných vojsk.

Vylíčil její odchod v srpnu 1914 a naznačil úsek, který jí byl přidělen, přechází k velmi zajímavé studii o vybudování tohoto obranného úseku, o různých problémech, jež se mohly vynořiti, a o pohybech, k nimž by v rámci svěřeného poslání mohl přejíti oddíl, jenž byl pověřen ostrahou.

Jmenovitě co se týče vybudování obrany ukazuje na to, že je nutno usměriti je tak, aby oddíl byl co nejdříve schopen dlouho a bez značných ztrát snášeti nepřátelské útoky. Postup bude takový, že napřed budou zřízeny překážky a pak uvolňován výstřel, čímž se umožní vytvořiti pevné a značně pohyblivé síly nebo zálohy. Z pasivní obrany nutno připravovati přechod k obraně aktivní, neboť jen tak bude možno nejvýhodněji čeliti očekávaným eventualitám.

Poukázav konečně velmi jasně na obrovský vliv, jaký mělo na vedení války užívání telefonu, bezdrátové telegrafie a letectva, dovozuje, že „zůstanou-li válečné zásady neměnné, vzrůst a vývoj průmyslu a vědy změní značně tvářnost války a jejich význam poroste každým dnem“.

Napříště nutno tedy velmi pečlivě sledovati nové objevy a počítati s nimi. A jeho závěr zní: „Budoucně bude

se vojenská zdatnost státu měřiti jeho vyspělostí průmyslovou.“

Konečně se situace změnila příchodem jednotek ze zápolí. Generál vysvětliv důvody této posily („když je mobilisace skončena a nástup v dobrém vývoji, jednoduchá ostraha přechází nebo může přejíti v přípravou bojovou formaci „zesílené ostrahy“), předvádí příklad obranného vybudování roviny za řekou a vzájemného bojového souručenství v bitvě u Mangiennes.

Ve čtvrté části nám gen. Cordonnier podává zahájení útoku k severu, směrem k Virton. Poukazuje na značně často požadavky pochodové, jež byly kladeny na oddíly jdoucí do boje, zdůrazňuje důležitost faktorů, jako je smysl pro vojenského ducha a dobrý duševní stav.

Pěstování tohoto ducha musí býti věnována zvláštní pozornost a bude úlohou tělocvičných a sportovních spolků, zabývajících se voenskou přípravou, aby jej utvrdily a rozšířily v širokých masách. Učice, že žádného cíle nelze dosáhnout bez metody, disciplíny a pevné snahy, nezvedají jen fyzickou sílu muže, nýbrž vypěstí i jeho sílu duševní.

Ukazav konečně, kterak v důsledku nepředvídaných okolností 87. brigáda stala se předvojem armádního sboru a popsal její obrannou posíci na severu lesa Virtonského, aby umožnila armádnímu sboru průchod lesem, generál přistupuje k líčení bitvy u Bellefontaine, při čemž poukazuje na pěkné výsledky těsné spolupráce mezi pěchotou a dělostřelectvem.

V páté části konečně popisuje gen. Cordonnier výmluvně strategický ústup brigády z bojiště Bellefontaine ke břehům řeky Aisny. Vyroživ, jak obratně dovedla brigáda v noci po bitvě přerušiti boj, dává nám prožít na chvíli všechny dojmy a úzkosti, jež zažilo mužstvo, které, neznajíc celkové situace, bylo na ústupu, ač dne 22. srpna mělo jasný dojem svého vítězství.

Doprovázena houfy prchajících, snažících se uniknouti invasi, přenechávajíc nepříteli postupně údolí Chiers a údolí Mósý, brigáda prošla 25. srpna Steney, svojí mírovou posádkou, aby zaujala dále na jihu nové posice. (V těchto nových posicích, jež brigáda zaujala, aby dočasně bránila přechod přes Mósý, došlo k bitvě zvané u Bouffelle, v níž je zajímavě konstatováti hrozný účinek francouzského dělostřelectva v řadách silných oddílů německé pěchoty a dělostřelectva, překvapených za pohybu.)

Konče svojí knihu ukazuje autor, jak v těchto dlouhých dnech těžkých zkoušek na konci srpna ani mužstvo,

ani důstojníci a poddůstojníci nikdy neztráceli důvěru. V jejich srdcích byla hluboko zakořeněna vůle k vítězství. Nepochybovali nikdy o budoucnosti. Celou svojí duší toužili po dni, kdy se budou moci definitivně postavit nepříteli a porazí ho, znovu se dáti zase na pochod vpřed.

Cartaux et Millon: Instruction et éducation du soldat illeté. Výcvik a výchova negramotného vojáka. Paris, Charles-Lavauzelle, 1 fr. 15. — Knižka velmi způsobila usnadnit instruktoru práci při vyučování negramotných vojáků a podávající pokyny, které je naučí co nejrychleji psát, číst a počítat pro nejnutnější potřebu.

Major Dubail: Education morale, education militaire. Výchova mravní, výchova vojenská. Paris, Charles-Lavauzelle, —, fr. 45. — Ve formě otázek, jasných a prostých, jest v knížce vyložena všechna látka, týkající se mravní a vojenské výchovy vojáků: vlast, armáda, povinnost vojenská, praporek, čest, disciplína, úcta, odvaha, oddanost, povinnosti vojiny, ctnosti válečné.

Général Cremer: L'éducation du soldat et principalement du fantassin. Výchova vojina, hlavně pěšáka. Paris, Charles-Lavauzelle, —, fr. 90. — Vycvičení a vychování vojáka znamená autorovi probuditi v něm důvěru v jeho druhy, v sebe sama, v jeho zbraň, v jeho velitele, v jeho vlast. Bude-li tato důvěra v nováčkov probuzena bude z něho dobrý voják. Mladí muži přicházející na vojnu, nemají ještě vyhraněné a ucelené povahy. Služba vojenská musí jim býti školou nejen výchovy vojenské, ale i osobní a společenské. Knižka rozdělena jest ve dvě části: první týká se vojáka, druhá instruktora.

Cpt. Glasson: La guerre future. Paris, V. Attinger, 4 fr. 50. — Několik velmi zajímavých postulatů a myšlenek o budoucí válce. Cílem války až dosud bylo zničení nepřátelskou armádou. Tato logika však dnes již neplatí tak absolutně. Kdo je příslušníkem armády? Kdo je bojovníkem? Autor odpovídá: Bojovník je každý, kdo spolupracuje o zničení nepřítele. Cílem strategickým bude tedy ode dneška zničení všechny národní síly nepřátelské. Autor praví: Tato theorie jest šílená a ořese vším, co jest v nás lidského. Zkázu národních sil představuje si autor provedení leteckými armádami, které svrhnou tuny plynových bomb. A regulovati nějak tyto bojové způsoby nebude možno, poněvadž žádný zákon nezabrání, aby nebylo užito prostředků útočného nebo obranného, jenž

slibuje úspěch. Válka budoucnosti bude tedy příšernější než všechny minulé.

Histoire de la guerre par un Français. Dějiny války s předmluvou Jeana Alcarda. Paris, A. Hatier, 400 str., 5 fr. — Obsahují všechny události od kritického předválečného období až do příměří a sice nejen evropské, ale i mimoevropské. Vyčerpávají je nejen po stránce bojů pozemních, ve vzduchu a námořních, ale i po stránce politické, vědecké a národohospodářské. Četné mapy a náčrtky.

Armand Lebrun: La dictature du prolétariat. Les ravages du bolchevisme en Hongrie. Paris, F. Alcan, 8°, 96 stran, 64 rytiny a 20 barevných ilustrací. — Pod pseudonymem skrývá se Maďar, jenž vypravuje o diktatuře Bely Kuna a snaží se dokázati, že rudá zátopa přikryje Evropu, nezadrží-li ji maďarská hradba. Tuto naivnost doplňuje autor odhalením, že světovou válku rozpoutali ruští generálové a diplomaté, kteří se dlouho připravovali, aby zničili Maďarsko. Slovensko nazývá důsledně jen „Severní Uhry“ a poučuje duchaplně, že české pluky za války nedovedly nic jiného než desertovati a zdvíhati ruce. Jest typické, že tento odpůrce bolševiků chová ve svém srdci přece jen jistou něhu pro bolševiky maďarské, kteří prý se v posledních dnech své vlády ukázali velmi národními. Odsuzuje přísně rudý teror, bílý teror však odbyvá jen velmi stručně slovy: „Spravedlnost maďarská trestala jen vůdce, zbloudilé dělníky amnestovala...“ a na konec se dušuje, že „malá armáda, již vybudoval admirál Horthy, jest jednou z ne-disciplinovanějších v Evropě.“ — Knižku jsme v ruce neměli, ale byli jsme na ni upozorněni v posledním (31.) čísle franc. revue „Les Archives de la Grande Guerre“, jejíž recensent ihned postihl průhlednou její tendenci a doprovodil ji patřičnými ironickými poznámkami. Vrátime se k ní podrobněji, jakmile nás dojde.

Wf.

Général Pelecier: Un raid de cavalerie. Brožura s předmluvou generála Fonvillea. Paříž 1922. Charles-Lavauzelle, 3 fr. — Autor polemizuje v brožuře s generálem Kuhlmem, jenž nazval akci 5. francouzské jezdecké divise, provedenou v týle německé armády ve dnech 8.—10. září 1914, akcí bezvýznamnou, která se vůbec velitelství první německé armády nedotkla a na její operace neměla vlivu. Dle Kuhla byla prý vůbec špatně vedena. Autor hájí mínění, že akce měla vliv na ústup první německé armády.

Cinistv et Gagneur: Historie de la Guerre par les Combattants. 4. svazek, Paříž 1922, Charles-Lavauzel-

le, 420 stran, 7.50 fr. — Čtvrtý, vydaný právě svazek jest poslední a doveden jest až k době vítězství. Jest to sbírka analyticky i metodicky zpracovaných a poutavě vypravovaných událostí z doby válečné. Účastníci zápasu liči tu události, jež prožili a často drazé zaplatili. Články v tomto svazku vyličené týkají se bitvy na Sommě, ofensivy ze 16. dubna 1917, bitvy u Malmajsonu, bojů na moři, bojů na frontě východní a konečně vítězného roku 1918.

Tournès: L'Histoire militaire. Paris, Charles-Lavauzelle, 4 fr. — „Není vědy užitečnější pro důstojníka než válečné dějiny, není však nic škodlivějšího než vykládati je špatně“. Těmito slovy končí autor zajímavou studii o válečných dějinách. Táže se, čím vyučování válečných dějin bylo a čím by mělo býti. Odepřít dějinám válečným všechnu praktickou hodnotu bylo by nespravedlivé. Studium historie má svou důležitost, třeba technický pokrok přinesl tak pronikavé změny ve vedení válek. Záleží jen na tom, aby práce vědecké byly řízeny logicky a vědecky.

Culmann: Cours de Tactique Générale. Paris 1922, Charles-Lavauzelle, 590 str., 20 fr. — První vydání Culmannovy taktiky bylo úplně rozebráno v několika měsících. Nové, přepracované vydání jest podstatně změněno. Autor změnil celý plán svého díla a připojil závěr, v němž vykládá o nových podmínkách všeobecné organizace armád a stanoví podstatné rysy budoucích válek. Rozšířil části týkající se útočné vozby, jejich charakteristických znaků, její služby a užití a kapitola věnovanou aviatice a velkým jednotkám aviatickým. Operace předvojí a způsoby styku s nepřítelem přepracovány jsou zcela dle nejnovějších myšlenek. Také partie o dělostřelectvu jsou přesněji přepracovány. To jsou asi hlavní změny kromě četných menších změn jiných na př. v kapitole o všeobecných zásadách války, o bitvě, užití dělostřelectva v defenzivě atd. Toto druhé vydání jest vlastně dílem novým a ve francouzské literatuře o moderní taktice stále ještě jediným.

Rivière: L'administration d'une unité: Connaissances nécessaires aux commandants d'unités, aux sous-officiers comptables et aux candidats aux écoles militaires. Paris, 1922, Charles-Lavauzelle, 230 str., 5 fr. — Administrativní jednotky. Co nezbytně musí znáti velitel jednotky, účetní poddůstojník a kandidát vojenské školy. Cílem spisu jest poskytnouti mladým účetním poddůstojníkům přehled vojenské administrativy, její zásady a pravidla. Velitelé jednotek naleznou v ní praktickou příručku.

Lebaud: Commander. Paris, Chapelot, 1922, 6.75 fr. — Toto dílko vyrostlo ze zkušenosti válečných. Autor byl překvapen mnohými psychologickými omyly, vida se svého místa velitele oddílů umíratí své hrdinné vojáky, jichž hodnota nebyla vždy využita, jak by se slušelo, a proto hned po uzavření míru ujal se práce, aby objasnil zásady vojenské morálky, nedotýkaje se nijak strategie a taktiky. První kapitola „Sláva pěšákovi!“ jest psychologická studie pěšího vojáka za světové války. Druhá kapitola jest rázu didaktického a ukazuje, čím musí býti velitel, aby dosáhl nejvyššího stupně morálky svého vojska. Obrací se nejen k důstojníkům, ale ke všem učitelům vůbec, jichž úlohou jest vychovávat mládež. Třetí kapitola vztahuje se k boji.

Hénaff et Bornecque: Les chemins de fer français et la guerre. Paris, Chapelot, 1922, 15 fr. — Železnice dráhy a válka. Železnice hrály za války hlavní úlohu. Když provedly mobilisaci a koncentraci armád, fronta utkvěla. Celá tíha zásobování potravinami a střelivem šesti milionů lidí v letech 1915—1917 spočívala na nich. Současně však musily prováděti transporty potravin ve vnitrozemí a válečného materiálu pro továrny francouzské a spojenecké po celou dobu války. V březnu a v květnu roku 1918 přispěly k zastavení německých útoků a organizovaly pak vítězný pochod spojenců. Až dosud byla úloha železnic studována jen v člancích revuálních, ale v celku jejich ohromné úsilí vyličeeno dosud nebylo. Autoři zpracovali své dílo na pramenech úředních a skutečně co nejúplněji a sice pro důstojníky, kteří budou železnice užívat k účelům vojenským, pro technický personál a konečně i pro nejširší veřejnost, jež se zajímá o výkonnost válečných organizmů. Část díla věnována jest dopravě anglické a americké, jež na francouzském území vykonala díla veliká.

H. Corda: La guerre mondiale 1914—1918. Paris, Chapelot, 1922, 418 str., 85 map, 25 fr. — Přehledné a úplně vyličené válečné dějiny nejen po stránce historické, ale i vojensko-taktické, a to na bojišti evropském i mimoevropském. V díle neschází nic podstatného, psáno jest objektivně, seskupující všechny události organicky a spojitě, od prvních dnů srpnových r. 1914 až do příměří 1918. Autor použil téměř veškeré literatury tištěné a kromě toho mnoho materiálu úředního, takže možno doufati, že se pravdě velice přiblížil.

Palat: **La grande guerre sur le front occidental**. Tome VIII. **La ruée vers Calais** (od 15. října do 13. pros. 1914), 370 str., 5 map, Paris, Chapelot, 1922, 12 fr. — Nový svazek díla Palatova vztahuje se k bitvě flanderské, jedné z nejtěžších. Němci, kteří se chtěli zmocnit severního francouzského pobřeží a úžiny Calaiské, postavili proti Francouzům a Angličanům jedenáct sborů, zesílených četným jezdectvem. Francouzové měli jen čtyři sbory, de-

set divísi, dvě brigády, deset praporů střelců, dva sbory jezdecké, tři divise anglické a šest velmi oslabených divísi belgických. Němci však přece neporazili. Francouzové musili sice na několika místech ustoupiti, mravně však zvítězili. Ztráty byly ohromné na obou stranách; na spojenecké asi 195.000, na německé asi 140.000 mrtvých a nezvěstných. Bitvou flanderskou byly dokončeny dle Palata, výsledky bitvy na Marne. Wf.

b) Německá.

Egli K., Oberst: **Das vierte Jahr und Schluß des Weltkrieges**. Zürich 1920. Schultheiß & Kpg., str. 304, náčrtků 26. Cena M 18.—. Svýcarský plukovník, lektor válečných věd na universitě v Basileji, ukončuje tím svou třídílnou historii světové války. Publikace tato obsahuje vývoj operací od srpna 1917 až do uzavření St.-Germainského míru v září 1919. Velmi poučně zobrazuje autor anglickou účinnou taktiku a německé útoky v roce 1918. Kritické posudky podává v rámci svého líčení objektivně a nepředpojatě. Přehledné toto dílo vysoce vzdělaného důstojníka neutrální mocnosti je velmi dobrou pomůckou pro studium válečných let.

M. von Toseck, Gen.-Leut.: **Die deutsche Kavallerie in Belgien und in Frankreich 1914**. Berlin 1921, Mittler & S., stran 198. Cena M 70.—. Autor, inspektor jezdectva, podává v svém díle obraz působení a činnosti německého jezdectva v roce 1914; nejdě mu pouze o kritické vyličení válečných událostí, nýbrž chce zachytiti ve svém spise i duševní náladu různých důstojníků; neobmezuje se pouze na úvahy o strategickém poslání jezdectva, nýbrž líčí i činnost jednotlivých švadrón, ba i výzvědných hlídek v bojích u Candry, u Fretoy, Courtaçon, Orly atd. Zajímavé tyto podrobnosti, podané důstojníky, jsou knize ku prospěchu.

Vylíčí činnost jezdectva až k bitvě na Marne, popisuje ony důležité boje, kde německému jezdectvu byla přidělena úloha, neustálým obklíčováním nepřátelského křídla proniknouti k moři. (Wettlauf zum Meere.)

V závěrečné úvaze projevuje autor své mínění, že doba, kdy jezdectvo svojí úlohu ve válce dohraje, jest daleka; nová jeho reorganizace a výzbroj přispěje k tomu, aby důležitost této zbraně byla opět uznávána a dokázána (příběh pěších praporů, cyklů, mobilního těžkého dělostřelectva, protiletadlových děl, bezdrátových telefonních stanic, přiděl zákopníků, letců atd.; výzbroj bodlem). Taktický výcvik a materiál

koní německého jezdectva byly dobré; výcvik jezdců ve střelbě musí býti tentýž jako u pěchoty.

Autor jeví ve svém díle snahu uznati plně zásluhy protivníkovi. Publikace je cennou pomůckou pro další odborné vzdělání důstojníků jezdectva.

Herrmann v. Kuhl, Gen. d. Inf.: **Französisch-englische Kritik des Weltkrieges**. Ze sbírky. „Kritische Beiträge zur Geschichte des Weltkrieges“. Příloha k 4. seš. „Mil. Wochenblatt“, ročník 105. Berlin 1921. Mittler & Sohn. Stran 68. Cena M 10.—. Úplné ocenění válečných zkušeností a objektivní kritika světové války je ještě nemožná; mnohé důležité otázky nejsou dosud rozřešeny, názory jsou různé a postrádají úplně spolehlivých dokladů, jelikož přítomná doba zabíráne probádání archivů. Pravda a jas o různých událostech vyvinují se teprve povolně. Není tedy úmyslem autorovým podati zde „Kritiku světové války“, nýbrž chce pouze nastíniti, jak pohlíží vojenské autority Velké Dohody na válečnou činnost Německa a jeho spojenců. Zajímavý materiál, který dává poválečná literatura francouzská, anglická, italská a americká, je podán stručnými slovy a kriticky zpracován. Charakteristickým zjevem je, že různá rozhodnutí německých vojevůdců nalézají u dohodových vojenských autorů příznivější pochopení nežli v samé literatuře německé; mnohé, co jim vytýkáno, bylo spíše důsledkem politických a hospodářských poměrů.

Námořní operace, válka ponorková a politické dějiny světové války nejsou v autorově díle vůbec uvažovány.

Herrmann Kirchhoff, Vice-admiral z. D.: **Seekriegsgeschichte in ihren wichtigsten Abschnitten mit Berücksichtigung der Seetaktik**. 6. díl. 1910—1920. Hannover 1921, Hahn. Stran 325. Cena váz. M 120.—. Dílo pojednává o vývoji námořnictva a námořní taktiky až do vzniku světové války, kdy autor podává přehled námořní moci všech států v srpnu 1914; námořní operace v italsko-turecké vál-

ce 1911—1913 a ve válce balkánské 1912—1913 jsou výstižně v hlavních rysech podány. Světová námořní válka zaujímá největší část knihy; podkladem k jejímu vyličení jsou všeobecné politické, hospodářské, vojensko-námořní a námořně-strategické poměry. Autorovi jeví se světový námořní boj ne jako boj proti anglickému válečnému loďstvu, nýbrž jako zoufalý zápas Německa proti brutálnímu znásilnění a proti anglické panovačnosti na moři, dosažené hamizností, bezprávím a nedodržíváním mezinárodních smluv; charakteristickým jest tvrzení autora, že všechny anglické prameny jsou zřejmě falšovány; hrdinný boj a tragédie německého válečného loďstva vynívá z každé stránky; činnost anglického loďstva jest podečňována.

Friedrich v. Bernhardt, Gen. d. Kav. z. B.: **Deutschlands Heldenkempf 1914—1918**. Mnichov 1922, Lehmann. 99 náčrtů. Str. X + 544. Cena váz. M 94.—. Dílo psané pro německý národ; ač se nevyhýbá nepříznivé kritice tam, kde se jevíl zřejmý nedostatek, posuzuje přece až příliš jednostranně. Má cenu jen pro toho, kdo hledá poněkud podrobnější orientaci o událostech světové války a je s to, aby vytvořil si nestranný posudek o pravdivosti podání autora.

Der Krieg zur See 1914—1918. Herausgegeben von Marinearchiv.

E. Raeder: **Der Kreuzerkrieg in den ausländischen Gewässern**. 1. díl: Das Kreuzergeschwader. Berlin, Mittler & Sohn, 1922. Str. XVII. + 456, 7 náčrtů v textu, 10 příloh. Cena váz. M 95.—. Úřední obsáhlá publikace německého námořního archivu, pojednávající o operacích německého zahraničního loďstva za velení viceadmirála v. Spee. Jest nesporné, že je to jedno z nejvýznamnějších děl poválečné německé literatury, vynikající obsahem i úpravou.

Úvodem k historickému vyličení námořních operací jest obsáhlé pojednání o významu války křižáků (Kreuzerkrieg), o předpokladech k jejímu vedení a o potížích při ní se vyskytujících. Poznatky námořních válek v minulých stoletích, ocenění křižáků v Německu a u jiných námořních mocností, souvislost operací křižáků v cizině s námořními operacemi na hlavních bojištích, dočkaly se v knize podrobného vysvětlení. Jest samozřejmé, že probrány jsou i otázky zásobování operujících křižáků a operních bodů v cizině, dále podrobné detaily o všech zařízeních, týkajících se spojovací služby; mezinárodní a hospodářsko-geografické poměry jsou náležitě vysvětleny a doplňují tím cenný obsah celého díla.

K historickému vyličení všech operací používá autor—především úředních aktů a osobního denníku šéfa německých křižáků, až do 4. listopadu 1914; potom úředních telegramů, došlých admirálnímu štábu a různým etapám, zpráv velitele křižáku „Dresden“ a zpráv a záznamů různých jiných důstojníků. Operace anglického námořního loďstva a jeho spojenců zpracovány jsou podle úředních anglických pramenů. History of the Great War, Based on Official Documents. Naval Operations. Vol. I. By Sir J. S. Corbett. London 1920. Seaborne Trade. Vol. I. The Cruiser Period. By C. E. Fayle. London 1920. The Merchant Navy. Vol. I. By A. Hurd. London 1921.)

Knihla podává podrobný průběh všech operací zámořských německých křižáků („Scharhorst“, „Gneisenau“, „Nürnberg“, „Leipzig“, „Dresden“) za velení viceadmirála v. Spee od konce června 1914 do 8. prosince téhož roku, t. j. do jeho úplného zničení v bitvě u ostrovů Falklandských; činnost křižáku „Dresden“, který uniknul záhubě 8. prosince, byl 14. března 1915 anglickým loďstvem v Cumberlandské zátce na ostrově Mas a Tiera (skupina ostrovů Juan Fernandez) potopen. Činnost detachovaného křižáku „Emden“ není v této knize vyličená.

Dílo je psáno jasným slohem a zahrnuje i nejmenší podrobnosti. Velmi cenné jsou připojené mapy, z nichž zvláštní zmínku zasluhuji mapy všech radiových stanic na povrchu zemském počátkem války a podrobné mapy bitvy u Coronelu a ostrovů Falklandských.

Otto Wiener: **Physik und Kultur-Entwicklung**. Lipsko, Berlin, Teubner, 2. vydání. 1921. Str. X. + 118. 72 vyzobrazení. Cena váz. M. 8.80 a 120%. Autor přednášel německý vojenským akademikům na macedonské frontě v Prilepu v roce 1917, potom v roce 1918 v Kyjevě, Charkovu a Lucku o vymoženostech moderní fyziky a jejího upotřebení v praktickém životě. Snahou jeho bylo vyličit, jak mohou být lidské schopnosti vědou a technikou ještě více povzneseny. Nástroje a stroje nejsou nic jiného než jakési prodloužení lidských údů; různými přístroji mohou být smysly člověka rozšířeny; věda povyšuje lidského ducha. Ze všech těchto harmonických výkonů, jimiž člověk povznáší se nad zvíře, tvoří se základy naší kultury. Rozšířené a doplněné přednášky vydal autor ve zorné úpravě a opatřil četnými a instruktivními obrazy. Kniha, populárně psaná a obsahem vynikající, je znamenitou pomůckou pro každého, kdo chce se obeznámit s nejmodernějšími výsledky techniky. Pz.